

gebe dertil. Jeg skal dertil bemærke, at Menneffene dengang dog vare noget anderledes, end Menneffene nu ere. Menneffene dengang vare nylig indtraadte under en factist — ikke legal — Absolutisme, og det gjaldt om at opbrage Statsborgerne til den blinde Lydighed, og jeg troer derfor ikke, at det vilde have havt Stort at sige, om ogsaa Enkelte maatte have forsøgt paa at protestere imod den — jeg kunde næsten fristes til at sige — Overlast, der var steet dem derved, at blive bortjagede fra deres Grunde og henviste til den fjerne Egn, som jeg kalder den daværende Ladegaardsmark. Dernæst fremgaar det tydeligt af Placaten af 14de Juni 1661, at der ikke er blevet givet noget Bederlag. Det hedder udtrykkelig i samme, at hvad der blev givet, kun skulde anses som et „nogenlunde Bederlag“ for de Grunde, der bleve Eierne fratagne; der er altsaa ikke givet noget tilstrækkeligt Bederlag. Det er heller ikke blevet opfattet saaledes af den daværende Regjering, thi denne udtalte jo udtrykkelig, at det kun var et „nogenlunde Bederlag“, og naar den selv siger dette, troer jeg, at man kan være overbevist om, at det har været et meget tarveligt Bederlag. Jeg skal ikke opholde mig ved, hvad det ærede Medlem for Bornholms 1ste Valgkreds (Follesen), jeg troer næsten lidt spøgfuldt, ved 2den Behandling yttrede om Voldenes Betydning. Det har ikke nogen væsentlig Indflydelse paa Sagens nuværende Standpunkt, og jeg skal derfor kun i Almindelighed bemærke, at jeg ikke troer, at nogen fornuftig Fjende vilde kaste 2,000 Mandiland for at gaae imod en By med over 150,000 Menneffer. Jeg troer ikke, at vi ville faae med en saa vanvittig Fjende at gjøre — jeg vilde ønske det —, medmindre han vilde forudsætte, at hele Byen sov. Desuden er den nuværende Vold jo ikke Andet end et Afsnit, thi saasnart der hæver sig en ny og stor By bagved den gamle, saa spørger jeg: Hvorfor skal man da holde sig til de gamle Volde og ikke opføre nye? thi det lader sig ikke gjøre, som i 1807, at afbrænde Forstæderne, dertil ere disse nu for bethdelige. Det er jo meget smukt at sige, at vi skulle søge at tilvelebringe et levende Forsvar; der er noget Spartansk i den Tanke, at Borgernes Bryst er det bedste

Stjold, det bedste Værn for Fædrelandet, men vi ere dog vist naaede til et Tidspunkt, da det ikke saaledes gaaer an at stole paa et levende Forsvar. Jeg troer i det Hele taget, at den Tvang, som nu i 200 Aar har hvilet paa Eierne af disse Grunde udenfor Voldene, vel maatte kunne give dem en berettiget Adkomst til at imødesee en Frigjørelse for den. Jeg mener, at der virkelig deri ligger saa megen Adkomst for dem, at det vilde forekomme mig ikke ganske billigt, om de skulde yderligere betale de Goder, som tilsigtes ved at nedlægge Fæstningsværkerne. — Der er i Mindretallets principale Endringsforslag et Udtryk, som ikke staaer mig aldeles klart. Naar det nemlig hedder: „Naar Salg herefter har fundet Sted, blive Fæstningsværkerne paa den anførte Strækning at nedlægges som saadanne, hvorved da tillige de Indstrækninger osv.“ Er det da alene paa de Strækninger, der kjøbes, at Servituten ophører, er det alene der, altsaa paa Glacieren, at Fæstningsværkerne skulle nedlægges, eller omfatter Udtrykket ogsaa den Deel af Volden, som ligger bagved dette Terrain? Det forekommer mig, at disse to Dele maae have nogen gjenfærdig Virkning paa hinanden. Det er vel sandt, at saasnart der finder Kjøb Sted af Grundene, hæves Servituten, men der ligger en Vold bagved, og skulle vi da ikke tillige forbre, at ogsaa den skal nedlægges eller skal den beholdes med hele sin fortifikatoriske Berettigelse, som den hidtil har havt? Dette er mig ikke ganske klart.

Minestad: Jeg vil blot tillade mig at gjøre nogle Bemærkninger i Aaledning af de Uttringer, som vi hørte for lidt siden af den høitagtede Krigsminister. Ministeren fremkom med den Paastand, at Mindretallets subsidiaire Forslag var netop stillet til at fremkalde en Conflict imellem den lovgivende og den dømmende Myndighed. Dette er dog aabenbart den allerumiskjendeligste Misforstaaelse. Det er jo ganske tydeligt, at netop naar den lovgivende Magt stiller sig paa det Punkt, at den siger, at det skal være Borgerne overladt at prøve, om den eller den Bestemmelse er stemmende med deres Ret, saa gaaer netop den lovgivende Magt afveien for en Conflict imellem den lov-